

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Вармінсько-мазурський університет в м. Ольштин (Польща)
Великотирновський університет імені Св. Кирила і Св. Мефодія (Болгарія)

ЕСТЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

23-24 лютого 2017 року, м. Суми

Суми – 2017

УДК 37.036:[373.21+372.4](082)

ББК 74.100.55я43

Е 86

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
Навчально-наукового Інституту педагогіки і психології
(протокол № 7 від 28 лютого 2017 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

- Л. В. Пшенична** – кандидат наук з державного управління, доцент (Україна);
С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор, (Україна);
О. В. Лобова – доктор педагогічних наук, професор, (Україна);
О. В. Єременко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Боряк – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
О. О. Лобач – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
Л. В. Пушкар – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
Emiliano Mettini - magistr filosofii, membro dell'Associazione Italiana «A.S. Makarenko» (Università degli Studi - Roma La Sapienza) (Італія);
Igor Racu – Vice Rector for Science, International Relations and European Integration, Professor, Habilitate PhD (Польща);
Olja Kovalenko – assistentin der Geschäftsführer BayWISS Technische Universitaet, Muenchen (Muenchen / Deutschland) (Німеччина).

Е 86 **Естетичні** орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-24 лютого 2017 року м. Суми,). – Суми : ФОП Цьома С. П., 2017. – 174 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Естетичні орієнтири дошкільної і початкової освіти: теорія та практика». Представлено теоретико-методологічні підходи до трансферу педагогічних технологій в дошкільній та початковій освіті в умовах естетизації навчально-виховного процесу; історичний досвід використання педагогічних технологій в дошкільній та початковій освіті; психолого-педагогічні основи естетизації навчально-виховного процесу дошкільної та початкової освіти; естетичні орієнтири педагогічних компетенцій в дошкільній та початковій освіті; застосування сучасних естетичних технологій в дошкільній та початковій освіті.

УДК 37.036:[373.21+372.4](082)

ББК 74.100.55я43

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ТРАНСФЕРУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ЕСТЕТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

<i>Дарвиш В. В., Кац Ю. В.</i> Обращение как элемент немецкого делового речевого этикета.....	7
<i>Чернишова Т. Г., Базарова Г.</i> Концепт «вежливость» как репрезентация национальной языковой картины мира.....	9
<i>Баранюк І. Г.</i> Естетичне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в педагогічній системі В. Сухомлинського	12
<i>Бутова М. В.</i> Впровадження методу проектів на уроках іноземної мови у початковій школі	17
<i>Васько Н. В.</i> Загадки та колискові пісні як засіб формування образності мовлення молодших школярів	21
<i>Золотухіна Л. В.</i> Формування способів класифікації і серіації предметів за математичними властивостям у дітей старшого дошкільного віку	23
<i>Кондратюк С. М.</i> Специфіка розвитку здоров'язберігаючих пізнавальних інтересів молодших школярів на уроках «Основи здоров'я»	28

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ЕСТЕТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

<i>Григорян З. В.</i> Организация педагогической помощи семье, воспитывающей ребенка с проблемами развития	32
<i>Гаврило О. І.</i> Визначення рівня естетичного ставлення до природи старших дошкільників засобами дидактичної гри	34
<i>Гендіна А. В.</i> Методологічна основа процесу навчання дітей молодшого шкільного віку	37
<i>Колишкіна А. П.</i> Емоційно-ціннісне ставлення до природи як складова естетико-екологічної культури учнів початкової школи	39
<i>Нештенко О. В.</i> Особливості музичного виховання дітей дошкільного віку засобами рухливих ігор	44
<i>Прибора Т. О.</i> Дизайн класу як чинник естетизації навчально-виховного процесу	47
<i>Тарасова Т. Б.</i> Естетичні орієнтири психологічної просвіти молодших школярів в експериментальному навчальному предметі «Я – людина»	51

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ЕСТЕТИЧНІ ВИМІРИ

<i>Kovalenko O.</i> Einfuehrung der inklusiven Bildung in Deutschland.....	56
<i>Elzbieta Ścigała.</i> Przekształcenie domu dziecka we wrzosowej w mieszkania dla dzieci	59
<i>Джамалова А. Х.</i> Казкотерапія як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку	62
<i>Шапвалова О. В., Оноха О. В.</i> Використання ігрових технологій на заняттях для навчання дітей старшого дошкільного віку вимірюванню дискретних і неперервних величин	67

ЕСТЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ПЕДАГОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

<i>Гаврило О. І., Шуляк Я. В.</i> Значення природи в естетичному вихованні старших дошкільників	71
<i>Думенко І. М.</i> Оцінювання навчальних досягнень учнів у початковій школі	73
<i>Парфілова С. Л.</i> Керування пізнавальною діяльністю учнів в умовах проблемного навчання	77
<i>Шапвалова О. В.</i> Сучасні тенденції розвитку управління естетичним вихованням у загальноосвітньому навчальному закладі	80
<i>Ярута Т. Г.</i> До питання сутнісних характеристик музичної компетентності майбутніх вихователів	84

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЕСТЕТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

<i>Москаленко А. Г.</i> Музикотерапевтичні заняття з дошкільниками: досвід музичного керівника	88
<i>Пушкар Л. В., Шевченко Л. М.</i> Формування морально-естетичних здібностей у дітей дошкільного віку засобами українського фольклору	91
<i>Рубан Л. І.</i> Засоби створення естетико-виховного середовища для дітей дошкільного віку	95

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

<i>Андросова Н. М.</i> Уміння вести діалог як основа професійної підготовки вчителя	99
<i>Васько О. О.</i> Розвиток естетичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів методами продуктивного навчання	103

Гаврілова Л. Г., Орехова В. В. Мистецтвознавча компетентність в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музики початкової школи	106
Гаврило О. І., Устік С. П. Проблема підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до екологічного виховання дітей у сучасних педагогічних дослідженнях	110
Денєжніков С. С. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи щодо оцінки досягнень учнів	113
Катасонова Ю. І. Впровадження дистанційного курсу з методики навчання математики у професійну підготовку майбутніх учителів початкової школи	116
Колишкін О. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів початкової школи	118
Король О. М. Розвиток естетичного потенціалу студентів під час інформатичної діяльності в умовах диференційованого навчання	123
Матвієнко С. І. Організація лабораторного практикуму з навчальної дисципліни «Художня праця та основи дизайну» (для студентів спеціальності «Дошкільна освіта»)	126
Полева А. Ю. Педагогічні умови розвитку логічного мислення молодших школярів в процесі вивчення математики	131
Рожко І. В. Підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва до розвитку музичної пам'яті молодших школярів	133
Софроній З. В. Формування пізнавального інтересу майбутніх учителів музики до керівництва дитячими хоровими колективами	137
Ткаченко О. М. Підготовка майбутніх педагогів до еколого-естетичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами народної гри	141
Філіппенко Н. А. «Інститут дитини» у музичній підготовці майбутніх учителів початкової школи в Польщі	144
Харькова Є. Д., Булітко А. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування соціальної компетентності у дітей дошкільного віку	145
Харькова Є. Д., Зінченко Ю. С. Формування професійної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу	148
Харькова Є. Д., Фесенко Т. М. Інноваційні аспекти побудови освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі на засадах інтеграції	152
Харькова Є. Д., Якущенко Т. М. Оптимізація взаємодії вихователя дошкільного навчального закладу з батьками – вимога часу	155

Хижняк І. А. Складники е-лінгвометодичного контенту для підготовки майбутніх вчителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності	159
--	-----

РОЗДІЛ 10. МИСТЕЦЬКІ ВИМІРИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Данько Н. П. Інтеграція мистецтв як інноваційний підхід в дошкільній освіті	163
Матосова Т. А. Вплив декоративно-зображувальної діяльності на художній розвиток старшого дошкільника	166
Пушкар Л. В. Методики музичного виховання як основа музично-рухової терапії в дитячих навчальних закладах	169

відео-уроками тощо. Вочевидь, що такі засоби були застосовані задля підсилення наочності, яка є важливим елементом системи засобів навчання у молодшому шкільному віці. На цьому етапі було розроблено й стратегію оцінювання кожного завдання в залежності від значущості та об'єму поданого матеріалу (за 100-бальною системою).

5. Останній етап – оцінка ефективності дистанційного курсу, коли відбувалося порівняння результатів навчання з висунутими цілями і завданнями.

Дистанційний курс «Методика навчання математики в початковій школі» було запропоновано здобувачам ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 «Початкова освіта». Він розташований у віртуальному середовищі MOODLE сайту дистанційного навчання ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/login/index.php>).

На нашу думку, запропонований до побудови курсу підхід відповідає як класичним дидактичним принципам (науковості, систематичності, індивідуалізації, наочності), так і специфічним для дистанційного навчання (принципи відкритості комунікативного простору, пріоритету стандартизації, інтерактивності, стартових знань, ідентифікації, педагогічної доцільності застосування засобів ІТ, відкритості та гнучкості навчання).

У перспективі дослідження – удосконалення курсу новими формами й методами дистанційного навчання, розроблення курсів з інших освітніх галузей початкової школи.

Колишкін О. В.

к. пед. н., доцент

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Одним із найголовніших завдань української національної школи, що визначене Державною програмою «Освіта (Україна ХХІ століття)», є формування і збереження здоров'я дітей і молоді. Актуальність цієї проблеми обумовлена, у першу чергу, швидким поглибленням демографічної кризи й розвитком депопуляційних процесів в Україні,

що може сповільнити й навіть зупинити соціально-економічний розвиток і науково-технічний прогрес нашого суспільства.

Важливу роль у розвитку негативних тенденцій, що визначають стрімке зниження рівня здоров'я населення України, і в першу чергу дітей, підлітків і молоді, відіграють відсутність пріоритету турботи про своє здоров'я, високого рівня культури здоров'я, санітарно-гігієнічне неуцтво й низький рівень духовного розвитку значної частини населення країни.

Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. В цих умовах професійна компетентність майбутнього фахівця стає основним системоутворювальним фактором, що визначає його підхід до виконання практичних завдань формування здорових і освічених підростаючих поколінь.

На сучасному етапі показником якості вищої освіти є компетентність, що формує основи її професійного аспекту, необхідного для прийняття рішень і діяльності у сфері обраної професії. Характерними рисами системи освіти на сучасному етапі є тенденції демократизації, гуманізації, що віддзеркалюють потреби суспільства у вільних освічених громадянах, у визначенні їх права обирати той рівень освіти, який дозволить максимально розвивати свої здібності, задовольняти різні освітні попити. Ці процеси стають пріоритетними у визначенні освітніх стратегій, тому що навчання у вищих педагогічних навчальних закладах – це тільки базовий етап у становленні професійно-педагогічних якостей та вмінь, який полягає в тому, щоб, насамперед, перейти від масово-репродуктивного до індивідуально-творчого підходу, який створює передумови для формування особистості вчителя.

В сучасних освітніх дослідженнях (Н. Москаленко, А. Петров, Є. Приступа, Р. Самоха, О. Томенко та ін.) список ключових педагогічних компетенцій доповнюється здоров'язберезувальною компетентністю. Констатується, що досі вона не виокремлюється усіма дослідниками, але умови змінилися, і ніхто не зможе заперечити, що здоров'я учасників навчально-виховного процесу треба сьогодні ставити на пріоритетне місце.

Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх

вчителів початкової школи ще недостатньо досліджена в педагогічній теорії, а тому не знайшла належного відображення в практичній діяльності навчальних закладів.

Метою роботи є визначення особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів початкової школи, яка буде сприяти підвищенню рівня психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Під здоров'язбережувальною компетентністю вчителя початкової школи розуміють систему професійних умінь, готовність і мотивацію до здійснення здоров'язбережувальної діяльності на основі професійного застосування здоров'язбережувальних технологій.

Здоров'язбережувальна компетентність вчителя початкової школи охоплює: спрямованість особистості педагога; мотивацію до належного виконання професійних обов'язків; професійні уміння; здатність до подолання стереотипів; готовність здійснювати здоров'язбережувальну діяльність; принциповість, здатність доводити задуми до завершення; самостійність, цілеспрямованість, вольові якості. Формування здоров'язбережувальної компетентності вчителя початкової школи відбувається в процесі його фахової підготовки і реалізується через вміння використовувати здоров'язбережувальні технології в практиці освітнього процесу відповідного навчального закладу.

Аналіз існуючих здоров'язбережувальних технологій дає можливість виокремити наступні типи технологій у сфері збереження та зміцнення здоров'я:

- здоров'язбережувальні, які створюють безпечні умови для перебування, навчання і праці дітей в школі, та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу, відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям дитини;
- оздоровчі, спрямовані на зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я: фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музикотерапія;
- технології навчання здоров'ю – гігієнічне навчання (раціональне харчування, догляд за тілом тощо); формування життєвих навичок (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо); профілактика травматизму та зловживання психоактивними

речовинами; статеве виховання. Ці технології реалізуються завдяки включенню відповідних тем до предметів загально-навчального циклу; введенню до варіативної частини навчального плану нових предметів; організації факультативного навчання та додаткової освіти;

- виховання культури здоров'я – виховання в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формування уявлень про здоров'я як цінність, посилення мотивації на ведення здорового способу життя, підвищення відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини.

Володіння і застосування здоров'язбережувальними технологіями є важливою складовою професійної компетентності сучасного педагога. Вчителі початкової школи у тісному взаємозв'язку з учнями, батьками, медичними працівниками, практичними психологами, соціальними педагогами та соціальними працівниками повинні створити здоров'язбережувальне середовище навчального закладу, які будуть сприяти більш ефективній реалізації технологій у сфері збереження та зміцнення здоров'я.

Одним з основних завдань вчителя початкової школи має бути формування в учнів здоров'язбережувальних компетенцій шляхом набуття ними навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку особистої фізичної культури, досвіду здоров'язбережувальної діяльності для власного здоров'я та здоров'я інших людей; розвивати в учнів активну мотивацію до занять фізичною культурою, удосконалювати фізичну, соціальну, психічну і духовну складові здоров'я; виховувати в учнів потребу у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя.

Вчитель початкової школи повинен володіти високою культурою і освіченістю, моральною чистотою, бути впевненим у необхідності своєї справи, бути прикладом щодо способу життя і відносини до систематичних занять фізичною культурою і спортом, вміти підбирати навчальний матеріал, організовувати і проводити різноманітні форми фізкультурно-оздоровчих заходів в режимі дня дітей молодшого шкільного віку з урахуванням специфічних особливостей навчального закладу.

На підставі проведеного дослідження пропонуємо виокремити наступні особливості формування здоров'язбережувальної

компетентності майбутніх вчителів початкової школи, які полягають у активному їх залученні до здоров'язбережувального навчального процесу, формування в них активної позиції щодо зміцнення і збереження здоров'я учнів. Складові моделі цієї діяльності поєднують наступні форми і види роботи:

1. Корекцію порушень соматичного здоров'я учнів з використанням комплексу оздоровчих та медичних заходів без відриву від навчального процесу. Різноманітні форми організації навчально-виховного процесу з урахуванням їх психологічного та фізіологічного впливу на учнів.

2. Контроль за виконанням санітарно-гігієнічних норм організації навчально-виховного процесу; нормування навчального навантаження та профілактику перевтоми учнів. Медико-психолого-педагогічний моніторинг стану здоров'я, фізичного і психічного розвитку учнів.

3. Розробку та реалізацію навчальних програм із формування в учнів навичок ведення здорового способу життя та профілактики шкідливих звичок.

4. Діяльність служби психологічної допомоги вчителям та учням у подоланні стресів, стану тривоги; сприяння гуманному ставленню до кожного учня; формування доброзичливих взаємовідносин у колективі вчителів.

5. Організацію та контроль за дотриманням збалансованого харчування всіх учнів школи. Заходи, що сприяють збереженню та зміцненню здоров'я вчителів та учнів, створення умов для їх гармонійного розвитку.

Процес формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів початкової школи повинен передбачати зміну світогляду вчителя, його ставлення до себе, свого життєвого досвіду в бік усвідомлення власних почуттів, переживань з позиції проблем здоров'язбереження. Необхідність викликає також зміна ставлення вчителя до учнів. Педагог повинен повністю приймати учня таким, яким він є, і на цій основі намагатися зрозуміти, які в нього є схильності, вміння та здібності, можливий шлях розвитку.

Позитивний вплив різних оздоровчих заходів буде ефективним в результаті системного застосування здоров'язбережувальних технологій, серед яких переважно обираються ті, що є в наявних умовах найбільш ефективними, придатними для ситуації та посилюються для учасників освітнього процесу.

Таким чином, особливостями формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів початкової школи є використання сучасних підходів до здійснення здоров'язбережувального навчального процесу, формування в них активної позиції щодо зміцнення і збереження здоров'я учнів. Особливе місце та відповідальність в оздоровчій діяльності відводиться освітній системі, яка повинна використовувати усі можливості для того, щоб зробити освітній процес здоров'язбережувальним.

Король О.М.

аспірантка

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ІНФОРМАТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ

Інформатична освіта покликана зробити вагомий внесок у формування ключових компетентностей студента як загальних цінностей, що базуються на знаннях, досвіді, здібностях, набутих завдяки навчанню. Отримані у ВНЗ знання та сформовані вміння і навички є, безперечно, важливими, але недостатніми для підготовки професійного педагога.

Нині особливої актуальності набуває естетичний підхід у розвитку якостей особистості майбутнього вчителя.

В сучасних умовах інформатизації освіти не достатньо уваги приділяється розвитку естетичного потенціалу студентів під час формування інформатичних компетентностей та заниження його ролі у педагогічній діяльності майбутніх фахівців. Естетика істотно змінює акценти у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців під час навчально-виховної діяльності у ВНЗ. Існує ряд проблем, серед яких маємо звернути особливу увагу на розвиток творчих здібностей студентів під час вивчення інформатичних дисциплін, їх особистісних якостей, що сприяють реалізації індивідуальних якостей кожного студента.

Необхідність естетичного підходу під час інформативної діяльності студентів педагогічних спеціальностей очевидна, оскільки суспільство очікує від майбутнього вчителя початкової школи не